

ΑΓΙΟΥ ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΤΟΥ ΠΑΛΑΜΑ

«Σχετικά με τη συγκαταβατική ενσάρκωση του Κυρίου μας Ιησού Χριστού και τα όσα προσφέρθηκαν εξαιτίας της σ' αυτούς που τον εμπιστεύτηκαν αληθινά και σχετικά με την αιτία που ο Θεός, αν και μπορούσε να ελευθερώσει με ποικίλους άλλους τρόπους το ανθρώπινο γένος από την υποταγή στο διάβολο, προτίμησε να χρησιμοποιήσει αυτή τη συγκαταβατική τακτική.

Μπορούσε, οπωσδήποτε, ο προαιώνιος και απεριόριστος και παντοκράτορας Λόγος και παντοδύναμος Υιός του Θεού, και χωρίς ο ίδιος να περιβληθεί την ανθρώπινη φύση, να απαλλάξει τους ανθρώπους από την υποτέλεια στο θάνατο και την υποδούλωση στο διάβολο, γιατί όλα υπακούουν στις εντολές του και το καθετί εξαρτιέται από τη θεϊκή εξουσία του, όλα έχει τη δύναμη να τα ενεργεί και, σύμφωνα με τον Ιώβ, τίποτε δε βρίσκεται έξω από τις δυνατότητές του, άλλωστε, απέναντι στην απόλυτη υπεροχή του δημιουργού, η δύναμη αντίστασης των δημιουργημάτων χρεοκοπά, κανένα δεν είναι ισχυρότερο από τον Παντοκράτορα.

Όμως, αυτή η τακτική σωτηρίας, δηλαδή με την ενανθρώπιση του Λόγου του Θεού, ήταν η πιο προσαρμοσμένη στη δική μας φύση, την ανθρώπινη αδυναμία μας κι ακόμα ήταν η πιο αντάξια του Θεού που την εφαρμόζε μια και χαρακτηριζόταν από το στοιχείο της δικαιοσύνης, χωρίς το οποίο καμιά ενέργεια του Θεού δεν πραγματοποιείται. «Δίκαιος γαρ ο Θεός, και δικαιοσύνας ηγάπησε, και ουκ έστιν αδικία εν αυτω», όπως λέει κι ο ψαλμωδός Προφήτης.

Ο άνθρωπος εγκατέλειψε το Θεό πρώτος και, κατά συνέπεια, δίκαια εγκαταλείφθηκε από το Θεό, τότε κατέφυγε, με τη θέλησή του, στον αρχηγό της κακίας, που τον είχε παρασύρει με τις δόλιες αντίθεες συμβουλές του, δίκαια, πάλι, κατά συνέπεια, παραδόθηκε σ' αυτόν, έτσι εισχώρησε στον κόσμο ο θάνατος, ως αποτέλεσμα του φθόνου του πονηρού και με την άδεια, τη δίκαιη, του αγαθού Θεού. Και ο θάνατος, εξαιτίας της υπερβάλλουσας κακότητας του αρχηγού της κακίας διπλασιάστηκε, κοντά σε κείνον που προσκολλήθηκε στην ανθρώπινη φύση, προστέθηκε κι ο άλλος που αυτός ο ίδιος ο διάβολος βία τον προξενεί.

Επειδή, λοιπόν, η υποταγή στο διάβολο και η παράδοση στο θάνατο επήλθε ως δίκαιη συνέπεια, έπρεπε και η επάνοδος του ανθρώπινου γένους στην ελευθερία και τη ζωή να συντελεστεί από το Θεό πάλι ως δίκαιη συνέπεια. Και δεν ήταν μόνο η παράδοση του ανθρώπου στο φθονερό εχθρό του, που πρόκυψε ως συνέπεια της θείας δικαιοσύνης, ήταν και το γεγονός ότι ο ίδιος ο διάβολος, που αποξενώθηκε από τη δικαιοσύνη του Θεού και επεδίωξε άδικα να εξουσιάζει και να μην υπακούει πουθενά και να καταπιέζει, βρισκόμενος σε διάσταση με τη δικαιοσύνη, χρησιμοποίησε τη δύναμή του ενάντια στον άνθρωπο.

Ο Θεός, λοιπόν, θεώρησε ότι προείχε να νικηθεί πρώτα ο διάβολος με τη δικαιοσύνη, με την οποία έχει ανοιχτή διαμάχη, και κατόπιν να νικηθεί με τη θεϊκή υπεροχή, δηλαδή με την ανάσταση και τη μέλλουσα κρίση. Γιατί αυτή είναι η σωστή σειρά, να προηγείται η δικαιοσύνη από τη δύναμη, αυτό αρμόζει αληθινά στη θεϊκή αγαθή διακυβέρνηση του κόσμου, όχι στην καταπιεστική επιβολή: να ακολουθεί η δύναμη, αφού πρώτα επιβληθεί η δικαιοσύνη.

Και, όπως ο διάβολος, ο παμπάλαιος φονιάς του ανθρώπου, ξεσηκώθηκε εναντίον μας από φθόνο και μίσος, έτσι κι ο ζωοδότης μπήκε στη μάχη με το μέρος μιας από άπειρη αγαθότητα κι αγάπη για τον άνθρωπο. Και όπως εκείνος, χωρίς να του έχει παρασχεθεί το δικαίωμα, έβαλε σκοπό του να καταστρέψει το πλάσμα του Θεού, έτσι κι ο πλάστης, έχοντας αντίθετα, κάθε δικαίωμα, αποφάσισε να σώσει το δημιούργημά του. Και όπως εκείνος πέτυχε με την αδικία και τη δολιότητα να καταγάγει νίκη και να γκρεμίσει τον άνθρωπο από το θεοδώρητο αξίωμά του, έτσι κι ο ελευθερωτής με δικαιοσύνη και σοφό σχέδιο επέφερε την πανωλεθρία του αρχηγού της κακίας και την ανακαίνιση του ανθρώπου.

Λοιπόν, ο Θεός απέφευγε να χρησιμοποιήσει, πράγμα που μπορούσε, τη δύναμη, ώσπου να προχωρήσει στην απόδοση της δικαιοσύνης, πράγμα που ήταν αναγκαίο. Έτσι άλλωστε φάνηκε ξεκάθαρα η δύναμη της δικαιοσύνης, αφού προτιμήθηκε ως τακτική από τον παντοδύναμο που κανένας δεν μπορεί να τον νικήσει. Απ' αυτό μάλιστα θα 'πρεπε και οι άνθρωποι να παραδειγματιστούν, ώστε να ζουν με δικαιοσύνη την επίγεια ζωή τους, ώστε στην αιώνια ζωή της αθανασίας ν' αναλάβουν τη δύναμη και να μη τη χάσουν ποτέ.

Κι ακόμα έπρεπε ο διάβολος που τότε νίκησε τον άνθρωπο, να νικηθεί από τη νικημένη ανθρώπινη φύση και να κατατροπωθεί αυτός που με τόση πανουργία παγίδευσε τον άνθρωπο. Γι' αυτό το σκοπό χρειαζόταν απαραίτητα να υπάρξει ένας άνθρωπος αναμάρτητος. Όμως κάτι τέτοιο ήταν αδύνατο. «Ουδείς γαρ, λέει η Γραφή, αναμάρτητος, ουδ' αν μία ημέρα η ζωή αυτού» και «τις καυχήσεται αγνήν έχουν την καρδίαν;»

Μονάχα ο Θεός, κανένας άλλος, δεν μπορεί να είναι αναμάρτητος. Γι' αυτό ακριβώς ο Θεός Λόγος, ο γεννημένος από το Θεό ευθύς απ' την αρχή της ύπαρξής του, και πάντοτε ενωμένος μ' Αυτόν (δεν είναι δυνατό να υπάρξει η να εννοηθεί ποτέ Θεός στερημένος λόγου) και ουδέποτε διαχωρισμένος απ' Αυτόν, ο ένας υπαρκτός Θεός (το αντιφθέγγισμα του ήλιου δεν είναι άλλον φως διαφορετικό απ' τον ήλιο και οι ηλιακές ακτίνες δεν είναι άλλοι ήλιοι), γι αυτό, λοιπόν, ο μόνος αναμάρτητος Υιός και Λόγος του Θεού καθίσταται γιος ανθρώπου, χωρίς βέβαια, να αλλάζει τίποτε ως προς τη θεότητά του, μένοντας, όμως, ακηλίδωτος ως προς την ανθρώπινη του ιδιότητα.

«Ός, όπως προφήτευσε ο Ησαΐας, αμαρτίαν ουκ εποίησεν, ουδέ ευρέθη δόλος εν τω στόματι αυτού». Και όχι μόνο αυτό, αλλά και κείνος που δε «συνελήφθη εν ανομίαις» και δεν «εκυήθη εν αμαρτίαις» καθώς διαπιστώνει, μιλώντας για τον εαυτό του, ή μάλλον για ολόκληρο το γένος των ανθρώπων, ο Δαβίδ στους Ψαλμούς. Γιατί η επανάσταση της σάρκας έχει ως αυτόματη συνέπεια την καταδίκη που είναι και λέγεται φθορά.

Αυτή η επανάσταση αν και δε γίνεται με τη θέληση του ανθρώπου, αν και φανερά βρίσκεται σε αντίθεση με τους νόμους της νόησης και παρά το γεγονός ότι τιθασεύεται από τους ενάρητους και προσανατολίζεται μόνο προς τον τομέα δημιουργίας παιδιών, έτσι ή αλλιώς σπρώχνει τον άνθρωπο προς τη φθορά και δεν είναι παρά έφεση για ικανοποίηση των παθών αυτού που δε συνειδητοποίησε την τιμή που αξιώθηκε η φύση μας από το Θεό, αλλά εξομοιώθηκε με τα κτήνη.

Γι αυτό και δε γεννήθηκε, απλώς Θεός ανάμεσα στους ανθρώπους, αλλά και από Παρθένο επίλεκτη και απαλλαγμένη από βρώμικους σαρκικούς λογισμούς, σύμφωνα με τους προφήτες, γεννήθηκε από Παρθένο στη μήτρα της οποίας επέφερε τη σύλληψη όχι κάποια σαρκική όρεξη, αλλ' ο ερχομός του Αγίου Πνεύματος. Αυτό που συνέβηκε ήταν η υποδοχή και η αποδοχή του ουράνιου χαρμόσυνου μηνύματος, όχι υπόκυψη και δοκιμή στη γεμάτη πάθος σαρκική επιθυμία.

Μακριά από κάθε τέτοια εμπειρία, η σύλληψη έγινε μέσα στην πνευματική ευφροσύνη και την επικοινωνία με το Θεό. «Ίδού γαρ η δούλη Κυρίου, γένοιτό μοι κατά το ρήμα σου», απάντησε η άσπιλη Παρθένος στον άγγελο που της έφερε το μήνυμα της χαράς, συνέλαβε και γέννησε. Προκειμένου έτσι ο νικητής του διαβόλου, όντας άνθρωπος - θεάνθρωπος να κατάγεται, βέβαια, από το ανθρώπινο γένος, να μη μετέχει όμως στην κληρονομούμενη αμαρτία. Αυτός μόνος απ' όλους τους ανθρώπους να συλληφθεί χωρίς να συντρέχει το γεγονός της παρακοής, μόνος αυτός να μπει στη μήτρα της μητέρας του χωρίς να μεσολαβήσει η εμπαθής ηδονή της σάρκα και οι βρώμικες επιθυμίες που χαρακτηρίζουν τη μισαμένη από την παρακοή ανθρώπινη φύση.

Προκειμένου έτσι ο Χριστός να υπάρξει τέλεια απαλλαγμένος από κάθε μόλυνση που μεταδίδεται στους απογόνους, με αποτέλεσμα να μην έχει καμιά ανάγκη κάθαρσης ο ίδιος, και να δέχεται τα πάντα με σοφία για χάρη μας. Και έτσι να γίνει ο ολοκληρωτικά νέος Άνθρωπος και να παραμείνει νέος πραγματικά κι αταλάντευτα, χωρίς καθόλου να παλιώνει πάλι, και να ανοικοδομήσει, προσφερόμενος ο ίδιος ως θεμέλιο και ως όργανο, τον παλιό Άνθρωπο και να τον διατηρήσει πάντα νέο, μια και μπορεί να διώξει μακριά κάθε στοιχείο παλιό και φθαρμένο.

Γιατί και κείνος, ο πρώτος Άνθρωπος δημιουργήθηκε καταρχήν πεντακάθαρος και ήταν νέος ωστόσο με τη θέλησή του ακολούθησε το διάβολο και εκτράπηκε στις σαρκικές ηδονές και ξέπεσε μες το βούρκο της αμαρτίας με αποτέλεσμα να παλιωθεί και να κατακυλήσει στην παραφθορά της φυσικής του κατάστασης.

Γι' αυτό ο Κυβερνήτης του κόσμου δεν ανακαινίζει τον άνθρωπο, παράδοξα, μόνο με κάποια εξωτερική ενέργεια του, αλλά τον προσλαμβάνει και τον αγκαλιάζει. Και δεν ανορθώνει μόνο και ξαναστεριώνει την ανθρώπινη φύση, αλλά και την περιβάλλεται με τρόπο απεριγραπτό και ενώνεται και ταυτίζεται μαζί της, και γεννιέται συγχρόνως Θεός και άνθρωπος από γυναίκα βέβαια, ώστε να πάρει πίσω της φύση του που ο ίδιος έπλασε κι ο πονηρός με τη συμβουλή του τού έκλεψε, παρθένο όμως, για να καταστήσει τον άνθρωπο νέο, γιατί αν γεννιόταν με σπέρμα ανδρός, θα έφερνε την κληρονομιά της αμαρτίας και δε θα ήταν καινούριος άνθρωπος, δε θα ήταν ο αρχηγός και χορηγός της ζωής εκείνης που ποτέ δεν παλιώνει, δε θα κατάφερνε, αν άνηκε στην παλιά ξεπεσμένη κατάσταση, να προσλάβει ολόκληρη τη διαφανή θεότητα και να καταστήσει τη σάρκα ανεξάντλητη πηγή αγιασμού τόσο, ώστε να ξεπλύνει και να καθαρίσει πλήρως το μολυσμό των προπατόρων και να επαρκέσει για τον εξαγιασμό και όλων των επιγόνων. Γι' αυτό ακριβώς, ούτε άγγελος, ούτε άνθρωπος, αλλά αυτός ο ίδιος ο Κύριος, νικημένος από την αγάπη του για μας, θέλησε να μας σώσει και να μας αναπλάσει, με το να γεννηθεί τέλειος άνθρωπος όπως και μεις, μένοντας όμως συγχρόνως αναλλοίωτα Θεός».